

Hoitotieteellisen tutkimuksen kehityssuuntia

Tänä vuonna tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun Suomen Akatemian tieteidenala-arviointi toteutettiin hoitotieteen osalta (Academy of Finland 2003). Hoitotieteen tieteidenala-arviointi kohdistui koko tieteidenalan toimintaan, koulutukseen ja prosesseihin, mutta erityisesti tieteelliseen tutkimukseen. Arviointi sisälsi tieteidenalan tilanteen kuvauksen sekä vahvuuksien ja kehittämiskohteiden nimeämisen. Arvioinnin kohteena oli toiminta ja tulokset vuosina 1997–2003.

Arvioinnin perusteella hoitotieteellisen tutkimuksen kehittämiskohteiksi nimettiin erityisesti kliinisen tutkimuksen, interventio-tutkimuksen ja arviointitutkimuksen lisääminen. Kehittämiskohteiksi nimettiin myös monitieteinen tutkimusyhteistyö, ja paikallisista tutkimushankeista laajempiin ympäristöihin siirtyvä tutkimus. Tutkimuksen tuli liittyä tiiviimmin hoidon ja potilaiden/asiakkaiden hoitotulosten arviointiin, asiakkaita (loppukäyttäjät) tai poliittisen tason ja palvelujärjestelmätoimijoita tulisi sisällyttää tutkimuksen suunnitteluun, toteutukseen ja tulosten hyödyntämisen foorumeihin. Menetelmällisesti tarkasteltuna kehittämisen kohteet nimettiin esimerkiksi tutkimusmenetelmien ja lähestymistapojen variaation ja yhdistelemisen lisäämisen tarpeeksi ja sofistikoitujen tilastollisten menetelmien käyttämiseksi. Laitoksien tutkimusprofiileja tarkasteltaessa arviointi esitti kehittämisehdotuksena profiloitumisen tarpeen, mutta myös edelleen joidenkin tutkimuskohteiden osalta kansallisen yhteistyön tekemisen. Suomalainen hoitotieteellinen tutkimus oli arvioinnin perusteella suurelta osin kuvailevaa tutkimusta.

Mitenkä tilanne hoitotieteellisen tutkimuksen osalta näyttäytyy tällä hetkellä? Kymmenen vuotta arvioinnin jälkeen suomalaisen tutkimuksen tilannetta voi tarkastella, ainakin osittain, Hoitotiede-lehdessä artikkeleina julkaistujen tutkimusraporttien avulla. On kuitenkin huomattava, että tutkimusraporteista vain osa pyritään saamaan

kansalliseen julkaisuun valtaosan tavoittellessa kansainvälisiä julkaisufoorumeita. Hoitotieteellinen kliininen tutkimus ja kokeelliset tutkimusasetelmat ovat lisääntyneet selkeästi kymmenen vuoden aikana. Interventiotutkimusten raportointi on lisääntynyt, samoin erilaiset arviointitutkimukset ja erilaisten tilastollisten analyysimenetelmien kirjo on lisääntynyt tutkimusaineistojen käsittelyssä esimerkiksi monimuuttujamenetelmien osalta. Menetelmien osalta on julkaistu aikaisempina vuosina teemanumeroita. Kansallisen yhteistyön osalta terveysalan koulutukseen liittyvä tutkimus on lisääntynyt, mikä näkyy selkeästi myös Hoitotiede-lehden sivuilla. Tutkimusryhmät ovat kirjoittajatietojen perusteella kehittyneet monitieteisiksi.

Pitkittäistutkimukset ovat edelleen harvassa, mutta niitäkin on julkaistu ja tullaan julkaisemaan lähitulevaisuudessa. Huomiota tulee kiinnittää edelleen erityisesti hoitotieteellisen teorianmuodostuksen ja tietoperustan kehittämiseksi. Tätä pyrittiin edistämään esimerkiksi valitsemalla lehden aikaisemmaksi teemanumeroksi hoitotieteellisen teorian kehittäminen. Laadullisen tutkimuksen osalta aineistojen ja tehtyjen analyysien syvyyteen tulisi kiinnittää huomiota. Kymmenen vuotta sitten kehittämiskohteeksi ja prioriteetteihin asetettu palveluja käyttävän ja palveluja tuottavien tahojen näkökulmasta tehty tutkimus on selkeästi lisääntynyt. Sen sijaan hoitotieteen alueella tehtävä vaikuttavuustutkimus odottaa vielä laajaa tulemistaan. Palvelujärjestelmään kohdistuva tutkimus on selkeästi lisääntynyt, samoin kokonaisvaltaiseen terveyteen ja terveydenedistämiseen liittyvä tutkimus on lisääntynyt. Näitä tutkimusraportteja odotellaan kovasti lähetettävän seuraavaan Hoitotiede-lehden teemanumeroon.

Tutkimustiedon yhteen koostavilla systemaattisilla katsauksilla on keskeinen rooli näyttöön perustuvassa hoitotyössä. Cochrane-yhteistyöverkoston jäsenet ovat kirjoittaneet hoitotieteen lehtiin maailman-

laajuisesti arviolta 300 editoriaalia tämän vuoden aikana juhlistaakseen 20-vuotista taivaltaan. Verkoston edustaja on kirjoittanut myös tähän lehtemme lyhyen editoriaalini aiheesta.

Pohdittavaksi jää, onko Hoitotiede-lehden profiloituttava myös kansainvälisen tutkimuksen raportointi-areenaksi. Hyötyisimmekö siitä, että lehteen voitaisiin hyväksyä myös englanninkielisiä raportteja nyt julkaistavien suomen- ja ruotsinkielisten artikkelien lisäksi. Vai ajattelemmeko niin, että kansallisen julkaisun olisi hyvä keskittyä kotimaisilla kielillä kirjoitettujen artikkelien avulla hoitotieteellisen käsitteistön

kehittämiseen ja vahvistamiseen maan virallisilla kielillä. Molemmilla näkökulmilla on puolensa.

Käsillä oleva lehti ilmestyy ennen joulua, jolloin ollaan lähellä taas sitä hetkeä, jolloin Suomen Turku julistaa joulurauhaa koko kansalle.

Riitta Subonen
Päätoimittaja

Anna Axelin
Toimitussihteeri

Academy of Finland. 2003. Nursing and caring sciences. Evaluation report. Publications of the Academy of Finland 12/2003. Painopörssi Oy, Helsinki.